

Forvaltning av tiurleiker i samsvar med Levende Skog

Utført på riktig måte kan det tas ut tømmer i en del av tiurleikene. Nedenfor redegjør Erlend Rolstad for hva som er riktig ut fra dagens forskning og kunnskap. Selv om reglene nedenfor kan se greie ut, anbefaler vi at skogeier befarer området med kompetent person før hogst igangsettes.

Det kan hogges i mange av tiurleikene uten at leiken blir forringet. Dersom en hogger på riktig måte, vil til og med noen leiker som pr i dag har for tett skog, bli bedre egnet ved at det tas ut tømmer. Sjekklisten nedenfor er laget av Erlend Rolstad (Skogforsk/Skogfaglig Rådgivning) som har mye erfaring med forvaltning av skog med hensyn på storfugl. Selv om sjekklisten nedenfor kan se grei ut, anbefaler vi skogeier å kontakte person med kompetanse på skogbruk i tiurleik ved planlegging av hogsten. I første rekke kan din lokale skogbruksleder eller kommunens skogbrukssjef kontaktes.

Sjekkliste for hogst i sentrum av tiurleiken

Leiksentrum, der tiurene oppholder seg om natten og morgenen om våren, befinner seg vanligvis i glissen furu eller barblandingskog. Kombinasjon av glenner hvor tiuren kan eksponere seg og tettere holt som gir skjul og dekning finnes i de fleste tiurleiker, enten de befinner seg i gammel eller ung skog. Størrelsen på leiksentrum varierer med antall spillende tiurer og med skogstrukturene. Leiker i tett skog er gjerne mindre i areal enn leiker i glissen skog. Leiksentrum på en middels stor leik (5 spillende tiur) er vanligvis på 30-50 dekar.

- Unngå hogst i perioden april-mai.
- Varier gjerne mellom forskjellige typer av lukkede hogstformer (flater som enten er begrenset til et areal på maksimalt 2 dekar, eller hogst med gjensetting av minst 16 trær pr dekar), men unngå gjensetting av kun oppkvistede eldre trær (tradisjonelle skjermstillingshogst).
- Sett igjen mest mulig undervegetasjon, skjørtegraner og trær med dype kroner ved plukkhogst. Tett undervegetasjon og mange trær med frisk kvist langt ned gir grunnlag for et større tømmeruttak enn oppkvistet skog med lite undervegetasjon.
- Ved smågruppehogst, unngå å lage åpninger over 1 til 2 dekar. Hvis man velger å lage så store åpninger, bør skogen rundt åpningene være tett.
- Ved smågruppehogst er det viktig med siktreduksjon mellom hver gruppe. Sett igjen ca 30 meter skog mellom hver åpning, antall meter avhengig av hvor mye undervegetasjon som står der. Oppkvistede/økonomiske verdifulle trær kan gjerne hogges mellom åpningene.
- Åpningene må ikke lages i fuktdråg og langs bekker da dette i de fleste tilfellene også er gode kyllingbiotoper.

- Er skogen på leiken grandominert, vær forsiktig med uttak av furu. Etter hogst bør det stå igjen furutrær over hele leiken.
- Sikten inne på leiken bør ikke overstige 70 til 100 meter i bakkehøyde etter hogst. Dette er gjennomsnittall for hele leiksentrum.
- Befinner tiurleiken seg i ungskog gjelder de samme prinsippene ved en tynning.

Sjekkliste for hogst i dagområdene rundt leiksentrum

Når spillet er ferdig om morgenen har tiuren ett mål for dagen - å hvile, uten å bli tatt av rovvilt. I de fleste tilfellene går tiuren fra leiken og ut i dagområdet. Tiurens dagområde kan strekke seg opptil en kilometer ut fra selve leiksentrum, selv om kun en liten del av arealet aktivt blir brukt av tiuren. Tiurene oppholder seg ofte i tett skog med mye undervegetasjon, og sitter gjerne under skjortegraner eller annet som gir skjul for rovviltet. Ungskog, gjerne grandominert skog som ikke har blitt oppkvistet, benyttes ofte. Furu er mindre viktig for tiuren i dagområdene enn på tiurleiken da tiurene sjelden beiter furubar på dagtid

- Ikke sett igjen isolerte øyer med skog, men prøv å bevare sammenhengende områder med lukkede skogstrukturer fra leiksentrum og utover (langs radius). På denne måten slipper tiurene å gå over åpne flater på vei ut i dagområdene. Økonomiske verdifulle trær kan hogges, mens trær med dype kroner (frisk kvist langt ned) og skjortegraner bør settes igjen.
- De lukkede skogstrukturene (gjenstående skog) bør være så brede at man ikke kan se gjennom fra bakkenivå (tiurhøyde) hvis de skal ha en funksjonell verdi for tiurene.
- Dagområdene ligger ofte som kakestykker rundt leiksentrum. Husk at det er en tiur i hvert kakeestykke, og at man tar hensyn i hvert kakeestykke, dvs rundt hele leiken.
- Prioriter å få til lukkede skogstrukturer i fuktige miljøer, da disse områdene også er gode kyllingbiotoper. Dette samsvarer for øvrig med Levende Skogs standarder for sumpskog.
- Ta mest hensyn, og unngå flater over 10 dekar, de nærmeste 300 meterne fra leiksentrum.
- Ved åpne hogster, anlegg flatene langs forhøyninger i terrenget.
- Hvis det tidligere er anlagt hogstflater nær leiksentrum kan dagområdet ønskede egnethet fremskyndes ved å utføre tidlige og harde avstandsreguleringer med gjensetting av trær i varierende størrelse. Dette vil være med på å skape sjiktning og skjul for tiuren i det framtidige bestandet.
- Unngå om mulig hogst i perioden april-mai.

À jour pr 05.07.07 BME